

СКЛАДСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО: ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА ОБЛІКОВЕ ЗНАЧЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Досліджено розвиток і стан складського господарства в Україні. Розкрито економічний зміст складського господарства в сучасних умовах господарювання та необхідність облікового відображення процесів, що відбуваються в ньому

Постановка проблеми. Сучасні господарські відносини, розвиток конкуренції зумовлюють необхідність нових підходів до матеріального забезпечення господарських процесів на підприємстві, що покликані забезпечити безперервність функціонування господарської одиниці. Умовою безперервного перебігу виробничих процесів на будь-якому підприємстві є створення певних запасів сировини, матеріалів, палива, комплектувальних виробів, а також міжцехових і внутрішньоцехових запасів напівфабрикатів власного виготовлення. Збільшення операцій з придбання, комплектації, відвантаження сировини, продукції, товарів та інших товарно-матеріальних цінностей вимагає забезпечення відповідними складськими площами. Дана ситуація вимагає розвитку та ефективного управління складським господарством, що можливе на основі чіткої організації бухгалтерського обліку на підприємстві. Таким чином, у сучасних умовах господарювання виникає необхідність визначення економічного змісту складського господарства та забезпечення руху товарно-матеріальних цінностей в його межах, що зумовлює актуалізацію наукових досліджень у даному напрямі.

Зокрема, Д. Сліньков член ради директорів, формуючи передмову до книги Дж. Шрайбфедера "Ефективне управління запасами" вдало підмічає, що "сьогодні світовий бізнес молиться на богиню на ім'я Інтеграція", – якось сказав мені Джон. Діля того, щоб наші російські підприємства могли розраховувати на допомогу цього божества, їм необхідно, як завжди, почати з себе: навести лад на одному із кіл ланцюгів поставок – на власному складі" [20, с. 10]. Сам Джон Шрайбфедер зазначає: "за останні 25 років я побував на сотнях підприємств і організацій у всьому світі. І відмітив одне: в офісах і на складах фірм із самим ефективним управлінням і високою рентабельністю панує бібліотечний спокій. Всі спокійно і акуратно виконують свою роботу. Ці підприємства знаходяться у бізнесі ради грошей. Їх мета – максимізувати прибуток, витративши при цьому як можна менше умов і ресурсів" [20, с. 19]. Поряд з тим, про стан складського господарства в Україні висловилася Г. Горбенко, директор компанії Avant Capital – "оптимізація складських приміщень може бути ключовим рішенням в період кризи. Потрібно сказати, що у багатьох компаніях на складах панує справжній безлад. Тому як раз саме час навести там лад – можна звільнити частину площ та здавати їх в оренду. Від продукції, яка може стати незатребуваною у зв'язку із змінами маркетингової політики і цільової аудиторії, має сенс позбутися відразу шляхом розпродажів і акцій" [4, с. 85]. Нині в Україні складський сектор розвивається швидкими темпами. Про це свідчить кількість складів та логістичних комплексів, які пропонуються здавати в оренду за регіонами України. Якщо проаналізувати кількість оголошень з приводу здачі складів та логістичних комплексів за регіонами України, то ця цифра сягає 1172 оголошень, з них у Дніпропетровській області – 44 од., Донецькій (19), Житомирській (108), Запорізькій (3), Київській (862), Кіровоградській (1), Львівській (69), Миколаївській (3), Одеській (15), Полтавській (1), Республіка Крим (14), Рівненській (1), Харківській (15), Херсонській (3), Черкаській (7), Чернігівській (2) [22]. Відповідні вислови науковців та практиків спонукають дослідників за

допомогою різних організаційних та управлінських механізмів здійснювати належну роботу складського господарства, в тому числі облікове відображення руху товарно-матеріальних цінностей.

Мета дослідження полягає у розкритті економічного змісту в сучасних умовах господарювання складського господарства та необхідність облікового відображення процесів, що відбуваються в ньому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В останні роки багато наукових праць та практичних рекомендацій присвячених питанням розуміння складського господарства, розкриття сутності складів, їх призначення та функцій. Дані питання досліджували такі вітчизняні науковці та практики як Г. Горбенко, О. Волинчик, Ю.В. Пономарьова, О.М. Сумец, М. Онісімчук, Є.В. Крикавський, Н.І. Чухрай, Н.В. Чернописька та ін., зарубіжні – Б.А. Аникин, А.М. Гаджинский, Н.В. Козлюк, В.М. Назаренко, К.С. Назаренко, Ю.М. Неруш, С.Н. Угримова, А.Д. Чудаков., С. Эммет, Дж. Шрайбфедер, та інші.

Викладення основного матеріалу дослідження. Будь-якій фірмі необхідно зберігати товар до моменту його продажу і в зв'язку з цим визначать необхідну кількість пунктів збереження. Чим більше таких пунктів, тим швидше можна доставити товар до споживача. Однак при цьому зростають витрати. Рішення про кількість пунктів збереження необхідно приймати, пов'язуючи між собою проблеми рівня сервісу для споживачів і витрати по розподіленню [9, с. 85]. Сучасні склади не тільки виконують функції збереження та накопичення великої кількості тих або інших товарів, забезпечуючи тим самим демпфювання (згладжування) невідповідностей на різного роду стиках між темпом і характером надходжень цих товарів, з однієї сторони, і споживання – з іншої. На складах виконується також ряд вантажно-розвантажувальних робіт, сортувальних, комплектувальних, а також деяких специфічних технологічних операцій. [17, с. 85].

Керівництво багатьох підприємств і компаній зіштовхуються з необхідністю прийняття рішень щодо проектування і будівництва нових складів; перепрофілювання наявних виробничих чи інших площ під складські або користуватися орендованими складами (складами загального користування). В ряді випадків це правильне рішення. З цього приводу висловлюють свою позицію В.М. Назаренко, К.С. Назаренко, що деякі фірми зберігають частину товарного запасу на самому підприємстві або неподалік від нього, а інше – на складах в різних частинах країни. Фірма може мати власні склади, або орендувати місце в складах загального користування. Ступінь контролю вище, якщо фірма має в наявності власні склади. Однак в цьому випадку склади пов'язують капітал; при необхідності змінити місця збереження фірми не може достатньо чітко реагувати. З іншої точки зору, склади загального користування не тільки вимагають плату за оренду фірмою площі, але й надають додаткові послуги з перевірки зовнішнього вигляду товару, його упакування, відвантаження і оформлення рахунків-фактур. Користуючись послугами складів загального користування, фірма має широкий вибір як місць збереження, так і типів складських приміщень. [9, с. 180]. В свою чергу Ю.В. Пономарьова також виділяються наступні переваги власних складів та складів загального користування (табл. 1).

Таблиця 1. Переваги власного складу та складу загального користування згідно Ю.В. Пономарьової [12, с. 180]

Склади	Переваги
1	2
Власний склад	Високий ступінь контролю над операціями, що дає абсолютні повноваження по прийняттю всіх господарських рішень
	Забезпечення інтеграції складських операцій з іншими елементами внутрішнього логістичного процесу підприємства
	Полегшення комунікацій
	Нематеріальні переваги, пов'язані з іміджем підприємства, оскільки власні склади справляють сильніше враження надійності й довгострокової стабільності підприємства
	Можливість більшого контролю за продукцією
Склад загального користування	Гнучкість, що дозволяє враховувати мінливий попит, наприклад, сезонний
	Доступ до кваліфікації й досвіду, яких саме підприємство і не має
	Використання найсучаснішого устаткування й останніх методів проведення складських операцій
	Відсутність необхідності у великих інвестиціях в розвиток складського господарства
	Полегшення доступу до більш широкого географічного регіону
	Використання економії на масштабах для зниження витрат на складування
	Зниження витрат на транспортування об'єднанням вантажів з вантажами інших підприємств
	Гарантія високої якості й ефективного обслуговування

Як бачимо, і власні склади, і склади загального користування мають доволі переконливі переваги. Але обирати між даними видами складів залишається в компетенції власників або керівників підприємств.

Склади є одним із важливіших елементів логістичної системи. Сумець О.М. зазначає: "В своїй книзі "Логістика: управління ланцюгом поставок" (2003) при описі призначень складів Дональд Уотерс цитує відомого американського спеціаліста Олсена: "...Ми знову і знову чуємо про смерть складів, особливо з розвитком філософії "точно в термін", "швидка відповідь", "ефективне реагування на попит споживачів", "безпосередня доставка в магазини" та "безперервний потік дистрибуції". Але, на жаль...". Дана цитата є чудовим обґрунтуванням того, що склади в діяльності будь-якої логістичної системи і, більш того, ланцюги поставок були, є і будуть необхідним атрибутом [15, с. 30].

Еммет С. наголошує на тому, що управління складом часто сприймають як роботу, яка полягає у щоденному повторенні одних і тих же операцій. Однак значення складу повинне враховуватися при прийнятті стратегічних бізнес-рішень. Тільки в тому випадку складування може приймати повноцінну участь в управлінні ланцюгами поставок. При цьому необхідно враховувати всі складові розвитку в майбутньому: виробництво; продукція; постачальники; покупці; пов'язані з ними партії і продуктивність. [21, с. 21].

В сфері логістики, як відомо, товарами виступають складські площі, а послугами – оренда, транспортування, збереження товару та сировини. За даними спостережень виробничих та незалежних логістів, частка витрат на логістичні операції у роздрібній ціні товару в Україні складає близько 30 %. В розвинених країнах Євросоюзу, наприклад, в Німеччині, той же показник складає 7 %. За оцінками консалтингової компанії "КТС Плюс", в Україні на роздрібно-торгових підприємствах фінансові витрати на логістику можуть складати половину роздрібної ціни. Зокрема, такий вид діяльності, як заготівельна логістика, в ціні товару складає 4,38 %; транспортна логістика – 16,29 %; утримання запасів – 9,24 %; складська логістика – 14,57 %; інші

витрати – 2,36 %. Всього – 46,84 % ціни товару в роздріб. За тими ж даними, в загальній сумі логістичні витрати торгової компанії заготівельна логістика складає близько 8,6 %; розподільча логістика – 8,6 %; транспортна логістика – 31,8 %; утримання запасів – 18,1 %; складська логістика – 28,5 %; інші – 4,4 %. Всього – 100 % витрат на товарну логістику [2, с. 10].

Всі ці розрахунки вказують на увагу зі сторони суб'єктів господарювання до логістики в нашій країні. Поряд з тим, в Україні щорічно проводяться Міжнародні конференції з логістики. Зокрема, 8 грудня 2009 року проведено III Міжнародну конференцію по складській логістиці. Відкрили конференцію представники компанії DTZ (Ірина Залізченко, заступник директора, та Федір Арбузов, агент департаменту промислової і логістичної нерухомості) доповіддю на тему "Ринок складської логістики в Європі (I-III квартали 2009 року)". Зокрема вони порівнювали загальний об'єм складських приміщень в деяких європейських країнах станом на кінець III кварталу 2009 року: Великобританія (23,3 млн.кв.м), Бельгія (20,044 млн.кв.м), Данія (12,9 млн.кв.м), Чехія (3,496 млн.кв.м), Іспанія (2,8 млн.кв.м), Франція (2,516 млн.кв.м), Нідерланди (1,8 млн.кв.м), Угорщина (1,584 млн.кв.м), Румунія (1,3 млн.кв.м), Україна (0,929 млн.кв.м). За кількістю площ, введених в експлуатацію (близько 107 тис.кв.м) і зданих в оренду (97 тис.кв.м) в I-III кварталах 2009 року Україна посідала 7-ме місце. Рівень вакантності склав близько 22,7 %. Для порівняння: в Угорщині даний показник наближається до 22,8 %, у Великобританії – 18,5 %, Чехії – 18,2 %, Іспанії – 17 %, Нідерландах – 15 %, Румунії – 11 %, Франції – 10 %, Бельгії – 8 %, Данії – 2,9 %. При цьому запит потенційних орендарів у нас в країні за 2009 рік залишається найвищим у Європі, а терміни оренди найменш триваліші – 1-3 роки, 1-3 місяців. В той час як в інших європейських країнах – в середньому від 3 до 5 років [11, с. 8]. Автором згруповано інформацію про орендні ставки найбільш якісних складських приміщень (табл. 2) і ставка доходності на найбільш якісних складських приміщень (табл. 3) станом на кінець III кварталу 2009 року.

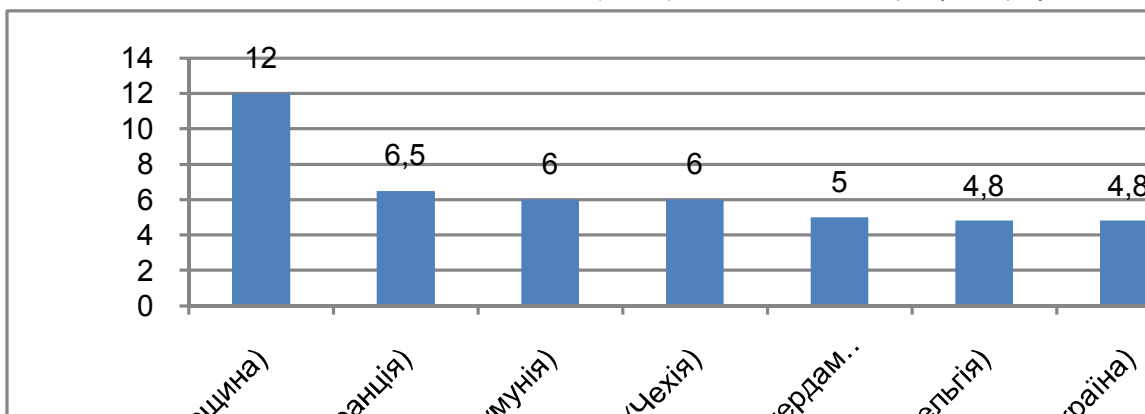

Рис. 1. Орендні ставки на найбільш якісні складські приміщення (станом на кінець III кварталу 2009 року) [11, с. 8].

Отже, дана ілюстрація дає можливість наглядно порівняти орендні ставки на найбільш якісні складські приміщення. Найвищу позицію займає Угорщина (12 %), найнижчу – Великобританія (3,4 %). В Україні орендна ставка складає 4,8 % і знаходиться на одній позиції з Бельгією (4,8 %).

Разом з тим М. Онсімічук вказує на зміни основних споживачів складської нерухомості. Відтак до кризи основними споживачами були: логістичні оператори;

оператори торгових мереж; виробництво; імпортери електроніки та побутової техніки. Під час кризи: логістичні оператори; дистриб'ютори; виробництво. [11, с. 10]. Як висновок – змінюються пріоритети.

В зв'язку з чим вважаємо за необхідність навести погляди вчених та практиків відносно загального тлумачення поняття "склад". Розглянемо визначення складів даними авторами (табл. 2).

Таблиця 2. Дефініції поняття "склад" у економічній літературі

№ з/п	Автор	Визначення
1	2	3
1.	Аникин Б.А.	Склад – складна технічна споруда, яка складається з багатьох взаємопов'язаних елементів, має визначену структуру і виконує ряд функцій по перетворенню матеріальних потоків, а також накопиченню, переробці і розподілу вантажів між споживачами [1, с. 251]
2.	Гаджинский А.М.	Склад – будівлі, споруди та різноманітні пристрої, призначені для приймання, розміщення і зберігання товарів, які надійшли на них, підготовки їх до споживання і відпускання споживачу [3, с. 209]
3.	Козлюк Н.В., Угримова С.Н.	Склад – спеціально обладнане приміщення для зберігання різних матеріально-технічних засобів, призначене для їх приймання, зберігання та відпуску [6, с. 4]
4.	Крикавський Є.В., Чухрай Н.І., Чернописька Н.В.	Склад – елемент системи вищого рівня – логістичного ланцюга, яка і формує основні та технічні вимоги до складської системи, встановлює цілі та критерії її оптимального функціонування, диктує умови переробки матеріального потоку [7, с. 59]
5.	Лукинский В.С.	Склад – обмежений простір під охороною, призначений для зберігання і переробки вантажів з метою збереження їх якості матеріалопотоків за часом, об'ємом і асортиментом [8]
6.	Неруш Ю.М.	Склад – будівля, споруда, пристрій, призначений для приймання і зберігання різних матеріальних цінностей, підготовки їх до виробничого використання і безперебійного постачання ними споживачів [10, с. 246]
7.	Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б.	Склад – місце складування, розміщення і зберігання товарів [13, с. 402]
8.	Сумец О.М.	Склад – будівлі, споруди з наявним технологічним обладнанням для здійснення операцій приймання, зберігання, розміщення і розподілу на них товарів [15, с. 30]
9.	Таранишин А.	Склад – споруда, різноманітне обладнання та внутрішня транспортна система, яка застосовується для прийому, розміщення та зберігання матеріальних цінностей, підготовки їх до споживання та видачі споживачу [16, с. 21]
10.	Эммет С.	Склад – місце, призначене для збереження і руху товарів і матеріалів [21, с. 21]

Отже, проаналізувавши ряд літературних джерел виявлено, що трактування терміну "склад" різними авторами є схожим, але дещо відрізняється в деяких аспектах. Так, Н.В. Козлюк, С.Н. Угримова, А.М. Гаджинський, Ю.М. Неруш, О. Таранишин під складом розуміють будівлі, споруди та інші пристрої для приймання, розміщення та зберігання вантажу для підготовки для відпускання споживачу. Погоджуємось з даними дефініціями, адже основне призначення складів, на нашу думку, зберігання та концентрація товарно-матеріальних цінностей та матеріально-технічних засобів і вчасна підготовка їх для відпуску споживачам. Але варто зазначити, що погляди авторів відрізняються розумінням тих предметів, що зберігаються на складі. Так, Ю.М. Неруш та О. Таранишин зазначають, що на складі можуть зберігатися лише матеріальні цінності. Дана позиція є не зовсім прийнятною, оскільки на складі можуть зберігатися і товари, і технічні засоби, призначені для забезпечення та обслуговування ходу виробництва. Зазначимо також, що автори Н.В. Козлюк, С.Н. Угримова трактують поняття склад як окреме приміщення [6, с. 4]. Вважаємо дану позицію прийнятною, але складом також можуть бути, крім приміщень, будівель та споруд, різноманітні пристрої, призначені для приймання, зберігання та відпуску товарно-матеріальних цінностей та технічних засобів.

Вчений О.М. Сумец пояснює сутність складів, не враховуючи при цьому безперебійне постачання запасами споживачів [15, с. 30], що може стати причиною невчасного забезпечення необхідними товарами споживачів та призвести до втрати репутації підприємства.

Крім того, О.М. Сумец, А.М. Гаджинський, Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовський та Е.Б. Стародубцева вбачають зберігання на складах лише товарів. Але на складі можуть зберігатись технічні засоби, запаси, інші товарно-матеріальні цінності. Тому даний момент необхідно чітко окреслити та передбачити у визначенні сутності поняття склад.

Автори Б.А. Аникин та В.С. Лукинський трактують визначення складів безпосередньо з позиції логістики та наголошують на якості усього матеріалопотоку на складі, що є досить позитивним моментом, оскільки раціональна організація роботи на складі протягом усього матеріального потоку забезпечує краще зберігання запасів та ритмічне та безперебійне постачання ними споживачів. Але варто зазначити, що В.С. Лукинський не враховує забезпечення

товарно-матеріальними цінностями споживачів, яке повинно бути безперебійним, що дасть можливість уникнути простоїв на складах та забезпечить їх ритмічну роботу. Зазначимо, що вчений призначення складів бачить у зберігання лише вантажів, які підготовлені для транспортування [8]. Але на складі можуть зберігатися і запаси, які призначені для відпуску у виробництво, і технічні засоби, що обслуговують виробничий процес та інші матеріально-технічні засоби. Тому не зовсім прийнятним є стверджувати, що склад призначений для зберігання та переробки вантажів.

Крикавський Є., Чухрай Н., Чернописька Н. також пояснюють сутність складів безпосередньо з точки зору логістики. Але дані автори додатково наголошують на тому, що склад є елементом складської системи підприємства.

Зазначимо, що Б.А. Аникин, Є. Крикавський, Н. Чухрай, Н. Чернописька призначення складу трактують як перетворення матеріального потоку, під яким розуміються товарно-матеріальні цінності, які розглядаються в часовому інтервалі. Автори не згадують про технічні засоби, які також можуть бути на відповідальному збереженні на складі. Тому необхідно передбачити даний момент у визначенні сутності складу.

Автори Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовський, Е.Б. Стародубцева пояснюють сутність складів досить вузько і не враховують призначення складу, яке пов'язане з відпуском вантажів. Також автори розуміють під складом лише певне місце [13, с. 402]. Дана позиція є неповною, оскільки складом може бути не тільки місце, а й приміщення, будівля, споруда, пристрій, спеціальне обладнання, що свідчить про ширшу сутність поняття склад.

Отже, розглянувши підходи до змістовного наповнення поняття "склад" різними авторами, нами запропонований власний підхід: склад – це складна технічна споруда, спеціальний пристрій, будівля з наявним технологічним обладнанням, що забезпечує розміщення та приймання товарно-матеріальних цінностей та технічних засобів, їх безперебійний та раціональний розподіл між споживачами з урахуванням якості матеріалопотоків. Дане визначення наголошує не лише на зберіганні на складі товарно-матеріальних цінностей, але й обладнання та передбачає їх безперебійний та раціональний розподіл між споживачами, що досить позитивно впливає на якість складського сервісу, матеріалопотоку.

На основі відповідних висновків логічно виникає необхідність визначення кола осіб та підрозділів, які здійснюють належну організацію та ведення складського господарства. До таких осіб на підприємстві відносяться: власник (керівник), головний інженер, головний технолог, головний бухгалтер, начальник відділу постачання та збуту (відділу логістики), завідувач складом та інші. Особливий акцент зробимо на організації складського обліку та підприємстві. Оскільки без належної організації відповідної ділянки обліку не можливо уявити досягнення головного завдання обліку, що ставиться керівництвом підприємства перед працівниками бухгалтерії – збереження майна власника, надання користувачам для прийняття рішень повної та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності. Дане питання є актуальним протягом останніх декількох десятиріч. Шмигель А.Д. ще три десятиріччя тому у свої працях приділяв значну увагу організації складського господарства та бухгалтерського обліку. Відтак вказував, що раціональні організація обліку матеріалів вимагає потужної матеріально-технічної бази і раціональної організації складського господарства, у зв'язку з чим **головний бухгалтер** повинен домогтися від керівництва підприємства і відділу матеріально-технічного постачання створення необхідних і належним чином оснащених складів, комірчин. Всі місяця збереження матеріалів повинні бути спеціалізовані, забезпечені ваговимірними пристроями, мірильною тарою, пристроями, що забезпечують можливість належного приймання, збереження і видачі матеріалів. При організації складського господарства необхідно вірно підібрати матеріально-відповідальних осіб для роботи на складах. Завідуючих складами, комірників, приймаються на роботу за погодженістю з головним бухгалтером підприємства [19, с. 110]. В свою чергу п'ять десятиріч тому М. Шейнброт також наголошує на вагомому значенні обліку при збереженні матеріальних цінностей на складах. Основні завдання обліку матеріальних цінностей на промислових підприємствах полягають в тому, щоб забезпечити:

- контроль за збереженням матеріалів на складах, в цехах, у матеріально відповідальних осіб, у переробці, у дорозі тощо;
- контроль за бережним і раціональним збереженням матеріалів, недопущення їх псування;
- періодичну вибірку та планову суцільну перевірку в установлені строки усіх матеріалів шляхом їх перевішування, перемірювання та перерахунку (інвентаризація);
- щоденний контроль за виконанням плану матеріально-технічного постачання підприємства, виявлення якісних показників заготівельної роботи, тобто визначення того, наскільки підприємство знижує накладні транспортно-заготівельні витрати;
- контроль за раціональним і економним використанням матеріалів у виробничому процесі і попередження перевитрат матеріалів проти встановлених норм;
- отримання поточних щоденних даних про залишки матеріалів;
- вірну документацію всіх господарських операцій з руху матеріалів та відображення цих операцій в облікових регістрах [18, с. 3].

Разом з тим, враховуючи сучасні умови господарювання та особливості ведення бухгалтерського обліку, сучасні науковці не зменшують ролі працівників бухгалтерської служби, зокрема Л.К. Сук, П.Л. Сук вказують: "Потрібно пам'ятати, що контроль за надходженням, зберіганням і використанням матеріальних цінностей здійснює не тільки бухгалтерська служба, а й інші підрозділи та фізичні особи підприємства. Тому не завжди доцільно для бухгалтерії перебирати на себе обов'язки інших служб" [14, с. 409].

Про які інші служби йде мова? На нашу думку тут доцільно приділити увагу службі логістики, яка в останні роки займає вагоме місце у організаційно-економічній структурі підприємства, задіяна в управлінні господарською діяльністю та вимагає налагодженого прямого зв'язку із бухгалтерською службою.

Вдало висвітлює логістичний процес на складі Кальченко А.Г.: "Логістичний процес на складі досить

складний, оскільки вимагає узгодженості функцій постачання запасами, переробки вантажу і розподілу замовлень. Логістика на складі охоплює усі основні функціональні галузі, що розглядаються на мікрорівні. Тому логістичний процес на складі є набагато ширшим, ніж технологічний процес і забезпечує: постачання запасами; контроль за поставками; розвантаження і приймання вантажів; внутрішньоскладське транспортування та перевалку вантажів; складування і зберігання вантажів; комплектацію (комісіонування) замовлень клієнтів та відвантаження; транспортування та експедирування замовлень; збирання та доставку порожніх товароносіїв; контроль за виконанням замовлень; інформаційне обслуговування складу; обслуговування клієнтів (надання послуг). Функціонування усіх складових логістичного процесу має розглядатися у взаємозв'язку та взаємозалежності. Такий підхід не тільки дає змогу чітко координувати діяльність служб складу, він є основою планування і контролю за просуванням вантажу на складі з мінімальними витратами". [5, с. 181].

Але, маючи на підприємстві різні підрозділи, завданнями яких є збереження майна власника, існують причин, які призводять до виникнення збоїв та неточностей в роботі складського господарства. До найрозповсюдженіших можна віднести:

- втрати документів через недбале відношення працівників;
- помилки при введенні даних та при оформленні повернень;
- затримки в оформленні документів;
- невідповідність між фактичними і документальними даними виявленими під час проведення інвентаризації;
- неефективні методи інвентаризації;
- невірне місцезнаходження запасів, сировини, товарів тощо;
- крадіжки, які здійснюються власним персоналом або людьми зі сторони.

Всі ці причини свідчать про необхідність управлінського персоналу швидко та оперативно реагувати на них з метою усунення наслідків до яких вони призводять. Все це можливо завдяки спільній розробці працівниками бухгалтерської служби, на чолі з головним бухгалтером, та працівниками складського господарства, на чолі із завідувачами складів та матеріально-відповідальними особами тактичних завдань, до яких ми віднесемо:

- побудова дієвої інфраструктури складу, враховуючи галузеву приналежність підприємства;
- розробка посадових інструкцій;
- розробка методів мотивації персоналу складу;
- розробка чітких регламентів діяльності складу;
- впровадження організаційних процедур і систематичного підвищення кваліфікаційного рівня працівників (завідувачів складами, матеріально-відповідальних осіб), через навчання, приймання участі у тематичних семінарах тощо.
- ознайомлення працівників з нормативними документами, положення та рекомендаціями щодо збереження майна;
- впровадження програмно-апаратної системи управління складським господарством.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

По-перше, при розкритті значення складського господарства для суб'єктів господарювання визначено, що наявність складів є необхідною запорукою для проведення нормальної господарської діяльності. По-друге, для з'ясування сутності складу досліджено дефініції даного поняття відповідно до позицій різних вчених. Встановлено, що однакості серед авторів щодо трактування даного поняття немає. З огляду на це, запропоновано підхід до трактування поняття складу, під яким розуміємо складну технічну споруду, спеціальний пристрій, будівлю з наявним технологічним обладнанням, що забезпечує розміщення та приймання товарно-матеріальних цінностей та технічних засобів, їх безперебійний та раціональний розподіл між споживачами з урахуванням якості матеріалопотоків. По-третє, визначено, що при організації складського

господарства вимагає налагодження тісного зв'язку із бухгалтерською службою. Оскільки, саме завдяки працівникам бухгалтерської служби можливо встановити причини збоїв та неточностей в роботі складського господарства. В свою чергу, на основі даних бухгалтерського обліку управлінський персонал та логістична служба підприємства мають змогу оперативно реагувати на ці причини та шукати шляхи їх уникнення.

Вважаємо, що організація ефективного складського господарства неможлива без відповідальних осіб складу, які слідкують безпосередньо за надходженням, переміщенням та вибуттям вантажів, сировини, матеріалів, запасів тощо. Тому в продовження даного дослідження доцільно розглянути сутність матеріальної відповідальності та її роль в складському господарстві підприємства.

Список використаної літератури:

1. *Аникин Б.А.* Логистика: [учебник] / Б.А. Аникин. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 327 с. 2. *Волынчик О.* Инструменты развития в кризисные времена / О. Волынчик // *Logistics. Журнал практической логистики.* – 2009. – № 9-10 (28). – С. 10-11. 3. *Гаджинский А.М.* Логистика: [учебник для высших и средних специальных учебных заведений] / А.М. Гаджинский. – [2-е изд.] – М.: Информационно-внедренческий центр "Маркетинг", 1999. – 228 с. 4. *Горбенко А.* Самое время навести порядок / А. Горбенко // *Бизнес.* 2008. – № 43(822). – С. 84-86. 5. *Кальченко А.Г.* Логистика: [підручник] / А.Г. Кальченко – К.: КНЕУ, 2003. – 284 с. 6. *Козлюк Н.В.* Складской учет и аудит / Н.В. Козлюк, С.Н. Угримова – М.: ИКЦ "МарТ"; Ростов н/Д: издательский центр "МарТ", 2004. – 400 с. 7. *Крикавський Є.В.* Логістика: компендіум і практикум / Є.В. Крикавський, Н.І. Чухрай, Н.В. Чернописька – Київ "Кондор", 2007. – 336 с. 8. *Лукинский В.С.* Склады, их определения и виды [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.db.informika.ru/rke/080005_05.htm. 9. *Назаренко В.М.* Транспортное обеспечение внешнеэкономической деятельности / В.М. Назаренко, К.С. Назаренко – М.: Центр экономики и маркетинга, 2000. – 512 с. 10. *Неруш Ю.М.* Логистика: [учебник; 2-е изд., перераб. и доп.] / Ю.М. Неруш. –

М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 389 с. 11. *Онисимчук М.* Вызов года: логистические итоги / М. Онисимчук // *Logistics. Журнал практической логистики.* – 2009. – № 11-12 (29). – С. 8-10. 12. *Пономарьова Ю.В.* Логістика: [навчальний посібник] / Ю.В. Пономарьова. – [вид. 2-ге., перероб. та доп.]. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с. 13. *Райзберг Б.А.* Современный экономический словарь [2-е изд., испр.] / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 479 с. 14. *Сук Л.К., Сук П.Л.* Организация бухгалтерского обліку: [підручник] / Л.К. Сук, П.Л. Сук – К.: Каравела; Піча Ю.В., 2009. – 624 с. 15. *Сумец А.М.* Общие вопросы проектирования складов / А.М. Сумец // *Логистика: проблемы и решения.* – 2007. – № 5 (12). – С. 30-37. 16. *Таранишин А.* Агрегованное планирование логистики / А. Таранишин // *Дистрибуция и логистика.* – 2005. – № 6. – С. 20-24. 17. *Чудаков А.Д.* Логистика: [учебно-практическое пособие] / А.Д. Чудаков. – Издательство "Альфа-Пресс", 2008. – 352 с. 18. *Шейнброт М.Л.* Оперативно-бухгалтерский учёт материалов (Сальдовый метод) / М.Л. Шейнброт – М.: Изд-во Госфиниздат, 1960. – 96 с. 19. *Шмигель А.Д.* Организация бухгалтерского учёта в промышленности / А.Д. Шмигель – Киев, издательское объединение "Вища школа", 1978. – 208 с. 20. *Шрайбфедер Дж.* Эффективное управление запасами / Джон Шрайбфедер; [пер. с англ. – 2-е изд.] – М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. – 304 с. 21. *Эммет С.* Искусство управления складом: Как уменьшить издержки и повысить эффективность / Стюарт Эммет; [пер. с англ. В.А. Калюта]. – Минск: Гревцов Паблишер, 2007. – с. 320. 22. http://br-ua.com/offers/search/business-realty-rent/2015_1.html

ГУСАК Людмила Вікторівна – аспірант кафедри бухгалтерського обліку Житомирського державного технологічного університету

Наукові інтереси:

– бухгалтерський облік і контроль операцій із запасами на складах промислових підприємств: логістичний підхід